

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Ali smejo kmetje živino klati in meso prodajati?

(Ponatis iz „Slov. Gospodarja“.)

Ko je leta 1908. zavladala huda suša in je nastalo vsled tega pomanjkanje krme, so začeli živinorejci živino nenavadno močno prodajati. Cene so zelo padle, mesarji in prekupci so to priliko hitro porabili ter ponujali za živino nesramno nizke cene. Nekateri posestniki so prosili pri c. kr. okrajnih glavarstvih za dovoljenje, da smejo živino doma zaklati ter meso razprodati. To dovoljenje so tudi dobili. Istotako je bilo leta 1909. Tudi letošnje leto je cena živini padla, cena mesu pa je ostala ista. Nekateri posestniki iz občine Smartno na Paki so zopet prosili za dovoljenje, da smejo živino doma zaklati. Toda c. kr. okrajno glavarstvo je na pritožbo mesarjev dovoljenje odreklo ter svoj sklep utemeljevalo s tem, da ni pomanjkanja krme in da ni res, da bi se živina ne mogla prodati po primerni ceni! Da je pa bilo c. kr. okrajno glavarstvo o tem napačno poučeno, naj kaže samo eden slučaj. Neki posestnik je prodajal kravo po večih sejnih. Ponujali so mu za njo največ 180 kron. Dotični je potem kravo doma zaklal ter meso razprodajal in je izkupil 280 kron, torej celih 100 kron več. Iz tega je razvidno, kako se živinorejec odira!

Vsi posestniki, kateri so potem doma klali živino, so bili ovadeni, vendar pa ni bil nobeden kaznovan. Mnenje politične oblasti je bilo namreč napačno, kajti kmetovalec sploh sme doma klati svojo živino in prodajati meso v takem obsegu, da klanje ne dobi obrtnega značaja. Seveda mora žival, kakor tudi potem meso, ogledati mesooglednik, kateremu se mora klanje poprej naznaniti in je treba plačati užitninski davek (dac). Ker so pa obrtne oblasti to zadevo različno tolmačile, zato je c. kr. trgovinsko ministrstvo dalo podrejenim oblastim navodila, kako naj postopajo in

so sedaj vsled tega vsi dvomi izključeni. Odstavek tega navodila se glasi:

„Potemtakem klanje in prodajanje mesa po kmetovalcih ni smatrati za nedovoljeno mesarsko obrt, če in dokler je to delo postranska kmetijska obrt, ki zanjo ne veljajo določila obrtnega reda, dokler se drži v mejah, ki so primerne kmetiji, in dokler se vrši po posestnikih samih, oziroma po njihovih kmetijskih delavcih ali drugih premožnih osebah, in sicer na priprost način, primeren kmetijskim odnosjem.“

Iz te ministrske odredbe je torej jasno razvidno, da sme vsak kmetovalec toliko živine zaklati doma in mesa razprodati, kolikor je ima sploh na prodaj. Seveda ne sme živine kupiti in potem zaklati, ker to klanje potem dobi že značaj obrti.

Torej ni treba pri c. kr. okrajnih glavarstvih vlagati nobenih tozadevnih prošelj, niti klanja naznaniti. Naznaniti se mora mesoogledniku in plačati užitnino. V slučaju, da bi obrtna oblast zavoljo klanja koga kaznovala, naj se pritoži na c. kr. namestnijo v Gradec (oziroma drugod na c. kr. deželno vlado) in se ozira na zgoraj omenjeno ministrsko odredbo. Ta odredba je izšla l. 1909.

Kolekovanje vlog društev za razne prireditve.

Finančno ministrstvo je v odloku, ki ga je ravnokar izdalo, natančno določilo predpise glede kolekovanja vlog društev za dovoljenje predstav, produkcij, koncertov itd. Vsi prejšnji tozadevni starejši odloki niso več v veljavi. — Posebno važne so naslednje točke:

1. Če se vrši produkcija proti plačilu vstopnine ali brez vstopnine.
2. Če je društvo po pravilih upravičeno za take prireditve ali ne; tu je pripomniti, da je društvo za

takšne prireditve po svojih pravilih le tedaj upravičeno, če je zaprosena produkcija (prireditve) v pravilih različno navedena, če tudi takšne prireditve niso pravzaprav namen društva, ampak služijo le nadaljnim društvenim interesom. Splošno določilo, da je društvo upravičeno prirejati take zabave, ne zadostuje.

3. Če je namenjena prireditve le društvenim članom, ali če je dostopna tudi nedruštvenikom.

Vse tozadevne vloge, tičoč se samo društvenikov, so po tarifu 44g kolka proste, če je društvo po pravilih k tej prireditvi upravičeno. Vloge pa, tičoč se produkcij tudi za nedruštvenike, ali za take prireditve do katerih društvo po svojih pravilih ni upravičeno, se morajo kolekovati. Pri tem je visokost in način koleka odvisna od kakovosti prireditve (če je določena vstopnina ali ne). Za vsako prireditve proti vstopnini je plačati po tarifu 43h in 7g za vsak slučaj kolek za vlogo po 2 K in kolek po 2 K za dovoljenje. Vloge za dovoljenje predstav brez vstopnine se imajo po tarifu 43a, 2, kolekovati s kolekom po 1 K.

Zatiranje strupenih kač.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Štev. 3946. — Deželni odbor je sklenil, da bo plačal 50 vinarjev premije za vsako glavo ubite strupene kače.

Ta sklep se naznanja županstvu z naročilom, naj ga po krajni navadi razglasi ljudstvu.

Obenem se opozarja županstvo na naslednje:

1. Da pobitim kačam ne začno glave gniti, jih je takoj, ko so bile ujete, dejati v čist alkohol (špirit).

Vsakemu nabiraču je odmeriti posebno posodo in zapisati nanjo njegovo ime.

2. Proti koncu septembra ali v oktobru naj županstvo ali šolsko vodstvo pošlje deželnemu odboru v špirtu shranjene kačje glave obenem s potrebnim poročilom. V poročilih bodi naveden tudi kraj, kjer je ubita kača živela (najdišče) in čas, ko je bila vjeta. Vsako pošiljatev je odzunaj vidno označiti z županskim pečatom.

3. Županstvo naj si prizadeva, da se bodo pošiljale kolikor mogoče glave samo strupenih kač.

4. Stroški za porabljeni špirit in za pošiljanje se povrnejo proti računom z dokazili iz deželnih denarjev.

5. Premije se nakažejo decembra meseca, in sicer županstvu, ki jih potem razdeli upravičenim lovilem. V naprej ni premij nakazovati.

6. Da se obvarujejo nestrupene kače pred pokončevanjem, se opozarja županstvo na priloženi popis strupenih in nestrupenih kačjih vrst, ki so najbolj razširjene na Kranjskem.

7. Na pošiljatev po 1. decembru 1913 se deželni odbor ne bo oziral.

8. Učitelje in učiteljice je zaprositi, da bi s svetom in dejanjem podpirali pokončevanje strupenih kač, zlasti da bi zbirali in shranjevali kačje glave ter jih v določenem času pošiljali deželnemu odboru.

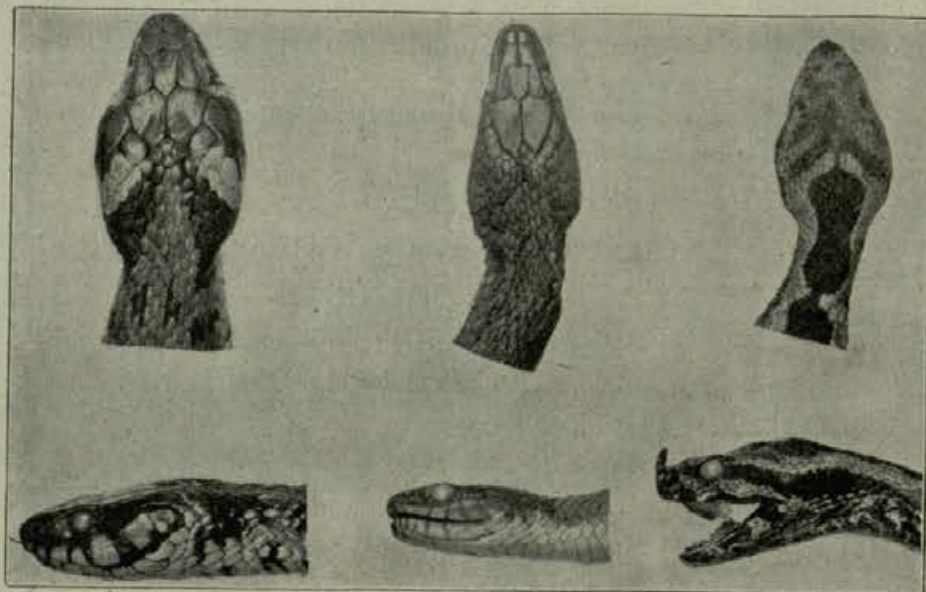
Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani, 13. maja 1913.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

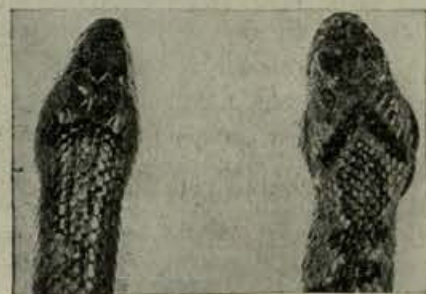
V svrhu spoznavanja priobčujemo v sledečem slike najobičajnejših kač s tozadevnimi popisi.

Belouška
(nestrupena).

Kóbranka
(nestrupena).

Modras
(strupen).

A

B

A

B

A. Smokulja ali rjava kača (nestrupena).
B. Gad (strupen).

Strupene in nestrupene kače, ki so najbolj razširjene po Kranjskem.

Nestrupene kače (belouška, kóbranka, smokúlja ali rjava kača, belica, črnica, gož) prav lahko spoznamo po teh-le popolnoma zanesljivih znakih: Na podolgovati glavi so veliki ščiti (luske), oko leži na zgornjih obustnih ščitih (luskah), očesna zenica je okrogla, v ustih nimajo strupenih zob, splošno je njih telo vitko in prehaja brez vidne zareze v dolg rep.

Strupene kače (modras, gad, črni gad ali črna kača) imajo naslednje značilnosti: Na srčasti glavi so večjidel samo majhni ščitci, med očesom in zgornjimi obustnimi ščiti se nahaja ena, dve ali tri vrste drobnih luskic; očesna zenica je navpično podolgovata; v zgornji čelusti imajo ob nebu dva precej dolga, igličasta zoba-strupnika, glava in rep se ločita po več ali manj dobro vidni zarezi od ostalega telesa, truplo je kratko in močno, rep zelo kratek. Modrasa spoznamo pa še posebno lahko po rožičku, ki ga ima nad gobčkom.

Doneski za kranjski normalno-šolski zaklad od nepremičnin.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Št. 23.444/12. — Po deželnem zakonu z dne 31. maja 1911, dež. zakona štev. 33, je plačati za kranjski normalno-šolski zaklad šolski donesek, kakor je določen v deželnih zakonih z dne 18. decembra 1874, dež. zak. št. 1 iz l. 1875 in z dne 6. julija 1889, dež. zak. št. 15, tudi od nepremične imovine, ki leži na Kranjskem, a spada k zapuščini, katera se razpravlja pri sodiščih izven Kranjske dežele.

Ker se lahko pripeti, da bi se kaka taka nepremična imovina odtegnila plačilu zakonitega šolskega doneska, se županstvo pozivlje, da naznani deželnemu odboru vse slučaje, v katerih se je od 1. junija 1911 dalje kaka v ondotni občini ležeča nepremična imovina zapuščinsko obravnavala pri kakem sodišču izven Kranjske dežele.

Take slučaje naj županstvo tudi v bodoče vselej sproti naznanja deželnemu odboru.

Ob naznanilu vsakega slučaja naj županstvo navede, v kolikor mu bo znano, ime zapustnika, ime dediča in ono sodišče izven Kranjske dežele, pri katerem se je zapuščina obravnavala.

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani, dne 30. aprila 1913.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Iz XIV. seje dežel. odbora kranjskega dne 19. aprila 1913.

Občinske zadeve.

Ker so bile pri gospodarskem odboru v Šmarju pod Ljubljano razne nerednosti, sklene deželni odbor:

1. da se gospodarski odbor razpusti;

2. da se naprosi deželno vlado, da uradoma razveljavi volitve v vodovodni odsek, ki so se izvršile protipostavno, in da pritrdi razpustitvi gospodarskega odbora;

3. da se postavi gerentom deželni nadoficijal Fran Kristan, za prisednika pa kaplan Edvard Šimec in Janez Zaviršek v Šmarju.

Cestne zadeve.

1. Na prošnjo nekega podjetnika v zadevi uvedbe avtomobilnega prometa na deželni cesti Kočevje-Črnomelj se odredi komisijonalni ogled te ceste, če je za tak promet sploh sposobna. Obenem se ponovno naprosi ministrstvo za javna dela, da podržavi to cesto.

2. Trasiranje ceste Žužemberk-Hinje se odda podjetniku Lončariču.

Gasilstvo.

Pri požaru v Tomačevem ponesrečenima gasilcema Jakobu Naglič in Franu Peršin iz Stožic se dovoli vsakemu po 300 K podpore.

Ribarstvo.

Poljedelsko ministrstvo se naprosi, da pošlje svojega ribarskega izvedenca, da si ogleda ribogojno napravo župnika Kleindiensta v Begunjah in ono ribarskega okrajnega odbora v Želimljah. Obenem se bo vršil pri deželnem odboru posvet, kako bo mogoče povzdigniti ribarstvo v deželi.

Razno.

1. C. kr. finančno ministrstvo je radi izredno neugodne vinske letine v l. 1912. odpisalo deželi 80.000 K na zakupnini od državne užitnine.

2. Radi članka „Naše deželno gospodarstvo“ v „Slov. Narodu“, v katerem se med drugim napada tudi kmetijska šola na Grmu, se ravnateljstvu te šole naroči, da priobči v listih stvaren popravek.

3. Pogorelcem v Zlatem polju se za prvo silo dovoli 1200 K podpore in natura (krompir, seno etc.).

4. **Uradne ure** pri vseh uradih deželnega odbora se od 1. maja 1913 dalje določijo od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. popoldne.

5. Komisiji za pogozdovanje Krasa se dovoli 5000 K podpore.

Iz XV. seje dežel. odbora kranjskega dne 3. maja 1913.

Občinske zadeve.

1. Razveljavi se sklep občinskega odbora v Doleh pri Idriji, s katerim se je odpisal bivšemu županu vitezu Premersteinu znesek 180 K kot prispevek v ubožni zaklad od občinskega lova, ker se je zavezal plačati ga, in ker je ta sklep občini škodljiv.

2. C. kr. okrajni komisar dr. Žužek je priredil komentar k občinskemu redu in občinskemu volilnemu

redu. Ker tak komentar do sedaj še ne eksistira v slovenskem jeziku, sklne deželni odbor sam založiti to knjigo, s čemur bo gotovo ustrezno ne le samo županom, ampak sploh vsem, ki se zanimajo za občinske zadeve.

Cestne zadeve.

1. Ker so se pri zgradbi nove ceste Škofjalokokolodvor pokazale razne zapreke, sklne deželni odbor, da se nova cestna zgradba za sedaj izvrši le do „Kamnitnika“, to je do tja, kjer se stika nova cesta s staro. Obenem se bo za transitni promet s Poljansko dolino študirala cestna zveza po Spodnjem trgu (čez Krennerjev most). Dalje se napravi regulačni načrt za Trato, ker bo treba vsled vedno naraščajočega prometa napraviti prej ali slej cestno zvezo s kolodvora do mimo Trate idoče deželne ceste.

2. Radi avtomobilnega prometa se bodo vpeljale na državnih cestah razne opozoritvene tablice, ki bodo avtomobiliste opozarjale na razne poprave, preložitve itd. na cestah in naznanjale mitnice itd. Na prošnjo deželne vlade, naj se take tablice uvedejo tudi na deželnih cestah, sklne deželni odbor, da se bo tej želji ugodilo, ko bodo skušnje pokazale, kako so se obnesle na državnih cestah.

3. Zastopnikom deželnega odbora v okrajnocestnem odboru v Mokronogu se imenujeta Janez Hladnik, župnik, državni in deželni poslanec v Trebelnem in Janez Selak, posestnik v Dobravi pri Škocjanu.

Živinoreja.

Živinorejski zadrugi v Novem mestu se na tozadevno prošnjo dovoli 100 K podpore k premovanju goveje živine.

Vinogradništvo.

C. kr. poljedelsko ministrstvo je dovolilo za v letu 1912. vsled peronosporo oškodovane vinogradnike 50.000 K podpore, ki se porabi za nakup modre galice. Na prošnjo c. kr. kmetijske družbe, ki ima to akcijo v rokah, obljubi deželni odbor, da bo eventualni omenjeno podporo presegajoči znesek pokrili iz deželnih sredstev. Radi tega se bo predlagalo deželnemu zboru, da dovoli v ta namen potrebni kredit.

Gasilstvo.

Na podlagi tozadevnega dež. zakona iz leta 1912 prispevajo zavarovalnice 1% od premij v dež. gasilski zaklad, iz katerega dovoljuje deželni odbor podpore pri požarih ponesrečenim gasilcem. V svrhu enotnega postopanja pri reševanju prošenj za podporo iz tega zaklada sklne deželni odbor sledeči regulativ:

§ 1. Prošnje je vlagati neposredno pri dež. odboru.

§ 2. Dež. odbor odkazuje prošnje posebnemu poročevalcu, da vrši poizvedbe za potrebno poročilo.

§ 3. Izdelano poročilo se predloži posebni v to določeni presojevalni komisiji.

§ 4. Člani presojevalne komisije so: referent za gasilstvo kot predsednik; kot prisledniki pa: odposlanec c. kr. deželne vlade, uradnik ki ga v to določi deželni

glavar, 2 gasilca-strokovnjaka, ki ju imenuje deželni odbor na predlog deželnega gasilskega sveta.

§ 5. Sklepi presojevalne komisije veljajo kot nasveti za deželni odbor.

Razno.

1. C. in kr. vojno ministrstvo je dež. odboru na njegovo tozadevno prošnjo odgovorilo, da bo njegovo stremljenje, da se čim preje uvede državna telefonska zveza z Gorenjsko, kar najtopleje priporočilo in delovalo na to, da se ta želja kar najhitreje uresniči. Ta dopis je dež. odbor vzel z zadovoljstvom na znanje.

2. Prošnjo, izraženo na županskem shodu v Ribnici, da se ustanovi v Ribnici politična ekspozitura, sklne deželni odbor na pristojnem mestu kar najtopleje priporočiti.

Vprašanja in odgovori.

56. Gospod F. E. v T.

Vprašanje:

Prosimo pojasnila v sledeči zadevi. Vsled razpusta občinskega odbora je postavljen gerent. Prejšnji župan in pa občinski tajnik sta sklenila svoječasno pogodbo na medsebojno trimesečno ponaprejšno odpoved. Pogodbo sta sklenila sama — brez občinskega odbora. Sedaj pa gerent noče prejšnjega tajnika. — Je-li gerent dolžan ga obdržati? — Tajnik hoče zahtevati trimesečno plačo sodnijskim potom.

Odgovor:

Župan se ne more identificirati z občino ali občinskim odborom. Če ne obstoji glede trimesečne odpovedne dobe pravomočen sklep občinskega odbora, potem gerentstvo ni vezano na dogovor, ki je bil sklenjen med bivšim županom in občinskim tajnikom. Tak dogovor je povsem zasebnega značaja, torej more občinski tajnik uveljaviti svojo dozdevno — iz dotične pogodbe izvirajočo pravico le nasproti bivšemu županu, ne pa nasproti občini.

Vsekako pa se mora tudi gerent natančno prepričati, če ni bil morda bivši župan s kakim pravomočnim sklepom občinskega odbora pooblaščen skleniti pogodbo s tajnikom glede trimesečne odpovedi.

57. Županstvo Dol:

Vprašanje: (uradno na d. o.):

Ker ni v zadevi letnih računov (sklep računov) o dohodkih in stroških § 66. obč. reda županstvu natančno jasen, — prosimo pojasnila: Ali se mora vsakokratni letni račun, to je sklep računa tudi po tem, ko ga občinski odbor pregleda in reši (odobri), razglasiti in račun v občinski pisarni skozi 14 dni vsakomu na vpogled razpoložiti, — ali zadostuje, če se ga 14 dni, predno ga vzame odbor v pretres, javno razpoložiti in razpoložitev javno razglasi?

Navadno se razglasi tudi potem, ko ga odbor pregleda in reši.

Odgovor:

Na dotično uradno vprašanje je pojasnil deželni odbor sledeče:

Glede razpoložitve letnih računov so določbe IV. odstavka § 66. občinskega reda povsem jasne. Ta določa, da morajo biti računi razpoloženi, predno jih vzame odbor v pretres; o dvakratni razpoložitvi ne določa zakon ničesar.

Razpoložitev še enkrat potem, ko je že sklepal o računih občinski odbor in jih odobril, je nepotrebna že iz tega razloga, ker je vsaka seja, v kateri se razpravlja o računih, — javna in imajo občani pravico biti navzoči pri seji, (§ 47. obč. reda), in pa, ker ima po § 48. obč. reda vsak občan pravico do vpogleda v sejne zapisnike.

Razpoložitev računov pred sklepanjem v odborovi seji ima namen, dati občanom priliko za postavne pritožbe proti posameznim postavkam; pritožbe na deželni odbor se morejo namreč vlagati le proti sklepom občinskega odbora z ozirom na opomnje občanov pri razpoložitvi, če bi teh ne vpošteval obč. odbor.

Nikake ovire pa ni, da bi županstvo ne razglasilo sklepa občinskega odbora o odobrenju računov, vendar predpisano to ni.

Kdaj zakon izrečno zahteva javno razglasitev odborovih sklepov, določa § 83. obč. reda.

58. Županstvo D.:

Vprašanje (ur. na d. o.)

Nekdo je zahteval prepis letnega računa. — Zadnji odstavek § 66. obč. reda pa se glasi: „Vsakemu občincu se morajo tudi, ako to zahteva, izročiti njegovih stroških prepisi proračunov in letnih računov.“ Že beseda „tudi“ znači, da je ta predpis v zvezi s predidočim 4. odstavkom tega paragrafa, ki se glasi: „Proračuni, kakor tudi letni računi morajo vsaj 14 dni, predno jih vzame odbor v pretres, biti javno razpoloženi pri občinskem glavarju, da jih občinci lahko pregledajo, itd.“

Letni račun je bil pravilno razpoložen skozi 14 dni. — V tej dobi naj bi bil pritožitelj zahteval prepis letnega računa, pa bi ga bil dobil, ne pa še le po preteku te dobe.

Toda ne le besedilo zakona, ampak tudi praktični oziri govorijo za to, da je naziranje županstva pravilno. — Ako bi bil namen zakonodajalca ta, da je vsakemu občincu izdati na zahtevo kadarkoli prepise proračunov in letnih računov, bi se lahko zgodilo, da bi opozicija z neprestanim zahtevanjem takih prepisov onemogočila vsako poslovanje in uradovanje neljubega ji županstva, ki bi imelo samo s prirejanjem prepisov dela odveč. — Kajti nagajivec bi imel dovolj sredstev, da bi lahko vsak hip zahteval tudi po več prepisov, eventualno iz davno minulih let.

Ali je naziranje županstva pravo?

Odgovor (urad. pojasn. d. o.):

Kdaj smejo občani zahtevati prepise računov in ali jih mora županstvo izročiti tudi izven razpoložitvene dobe, to v § 66. obč. reda ni dovolj jasno izraženo, in bi bilo vsekako umestno, povzročiti v tem oziru rzsodbo upravnega sodišča. — Zato je županstvu na prosto dano, izročitev prepisov zahtevajoči stranki odreči in jo nakazati na pritožno pot.

Kar se tiče označbe v zadnjem odstavku § 66. obč. reda z besedico „tudi“ (se morajo izročiti prepisi), je stvar dvoumna, zlasti ker nemiško besedilo v dotičnem odstavku te označbe nima.

Mnenje deželnega odbora je, da ne kaže izročati prepisov ob poljubnem času, ker bi bilo to po preteku razpoložitvene dobe vsekako brezpredmetno.

V slučaju pa, da bi bilo županstvo naposled vendar le dolžno izročiti prepis računov, naj se ravna glede pristojbin in troškov po navodilih v 10. številki „Občinske Uprave“ leta 1908 (letnik III.) na strani 74 pod šte. 278 vprašanj in odgovorov.

Na vsak način naj izda županstvo zahtevajoči stranki pismeno rešitev s pravnim poukom in o na-

daljnem razvoju te zadeve svoječasno poroča deželnemu odboru.

59. Županstvo Št. J.

Vprašanje (ur. na d. o.):

Županstvo prosi pojasnila na sledeča vprašanja: V tukajšnji občini župan ni v posredovalnem uradu radi preoblih drugih poslov. — Ali sme načelnik posredovalnega urada — kadar se mu poljubi izrabljati občinskega tajnika za pisarja in ga vzeti iz občinskega urada na ogled, ne da bi vprašal župana? In ravno tako obč. slugo?

Ali sme predsednik posredovalnega urada med uradnimi urami iztirati župana od njegove mize, dasi so še tri pisalne mize v občinskem uradu?

Ali ima župan pravico odkazati posredovalnemu uradu sobo ali pa posebno mizo v obč. pisarni, pri kateri imej posredovalni urad svoje posle? — Pripetil se je slučaj, da je župana spodil od lastne mize in iz obč. urada predsednik posredovalnega urada.

Odgovor (urad. pojasnilo d. o.):

Občinski posredovalni urad mora voditi vsa pisarniška dela samostojno; občinski tajnik in občinski sluga moreta biti na razpolago načelniku posredovalnega urada le, če to sklene občinski odbor, ne gre pa, da bi načelnik samolastno razpolagal z občinskimi uslužbenci. — Nasprotno pa tudi ni ovire, da bi ti ne mogli izvrševati razne posle za posredovalni urad, če se to lahko izvrsi brez škode za občino.

Kar se tiče določitve prostora za posredovalni urad — se pripominja, da župan sam ni upravičen določati prostor zanj, ampak da ga mora preskrbeti občina, to je občinski zastop, ki edini more določiti odnosno dovoliti stroške, kakor določa § 35. postave z dne 27. septembra 1911 dež. zak. št. 45.

Kar zadeva naposled prostor v občinski pisarni sami, je to pač notranja zadeva, in ima župan vsekako v občinski pisarni toliko pravice, da odkaže ondi prostore dotičnim, ki jih potrebujejo. — Če pa ni drugače, naj spravi župan tudi to zadevo pred občinski odbor.

60. Strojna zadruga v D.

Vprašanje:

Strojna zadruga je dobila od c. kr. finančnega ravnateljstva oproščenje davka od bencina za motor, ki ga rabi za kmetijske stroje in kot gonilno silo za električno napravo.

Ko je pa c. kr. finančna straža zvedela, da rabijo motor oziroma neobdavčeni bencin tudi za električno napravo, od katere prodajajo luč tudi nečlanom, jim je odpovedala davčno prostost od bencina. Sedaj mora plačevati zadruga davek od bencina tudi za kmetijske stroje svojih članov.

Razni podjetniki imajo tudi bencin-motorje, ki jih rabijo splošno za zaslužek, a dobivajo neobdavčen bencin; čudno je torej, zakaj bi zadruga ne smela oddajati električno luč za zaslužek, ki jo proizvaja z davka prostim bencinom.

Prosimo pojasnila:

Kaj je storiti, da bi zopet dosegli davka prost bencin — splošno ali pa vsaj za kmetijske stroje?

Ali je kaka postava, na katero bi se v tem slučaju opirali?

Odgovor:

Davka prosto prejetanje bencina za motorje dovoljuje c. kr. finančno ravnateljstvo na podlagi § 1 zakona z dne 29. junija 1896, drž. zak. št. 105 oziroma §§ 1. in 11. izvršilnega predpisa z dne 9. julija 1903, drž. zak. št. 143. Z davka prostim bencinom polnjen

motor se sme uporabljati tudi za proizvodnjo električne razsvetljave, toda le pod pogojem, da so svetilke v prostoru, kjer je postavljen motor sam oziroma dotični stroj ali pa, kjer se hrani bencin. Razsvetljava drugih prostorov s pomočjo davka prosto prejetega bencina se na posebno prošnjo dovoli samo proti naknadnemu plačilu potrošnega davka, ki odpade na vto svrhu porabljeno množino bencina, (13 kron za 100 kg bencina). Potrošni davek določi finančna oblast bodisi v obliki letnega pavšala ali pa od fiktivne porabe električnega toka, ki se mora ugotoviti s posebno merilno pripravo (Elektrizitätszähler). Tozadevne določbe je objavilo c. kr. finančno ministrstvo z naredbo z dne 6. maja 1912, drž. zak. št. 100.

Ker je zadruga brez posebnega dovoljenja električno razsvetlavo napeljala izven v obče dopustnih prostorov, ji je morala finančna oblast odtegniti davčno prostost od bencina. Vendar bi utegnila ponovna prošnja (brez kolka!) imeti uspeh. Prošnjo je vložiti pri c. kr. finančnem ministrstvu.

61. Županstvo Sl.

Vprašanje (ur. d. o.):

Pri volitvi gospodarskega odbora je bil F. B. izvoljen v ta odbor in kasneje načelnikom. Iz raznih razlogov pa ne more izvrševati te službe, zato se prosi deželni odbor, da bi ga odvezal te dolžnosti. — Pod kakimi okolnostmi se to zgodi?

Odgovor (urad. pojasn. d. o.):

Dovoljevati članom gospodarskega odbora izstop iz odbora — ne spada v delokrog deželnega odbora. — Če hoče načelnik odložiti načelnništvo in odborništvo, naj se postopa na podlagi tozadevne izjave zmiselno, kakor določa za občinske zastopnike § 22. občinskega reda.

Nov načelnik gospodarskega odbora pa se ima voliti po določbah predzadnjega odstavka točke tretje zakona z dne 1. avgusta 1912 dež. zak. št. 49.

62. Županstvo Sv. V., Notranjsko.

Vprašanje:

Prosimo pojasnila glede poslovanja posredovalnega urada v nastopnem:

1. Ali naj se piše kak poseben zapisnik o okolnostih dejanja žaljenja na časti, ko pride stranka k uradu, ker se po postavi to ne piše v knjigo?

2. Ker udje posredovalnega urada niso izvolili predsednika, opravlja te posle župan. — Je-li ta enako drugim članom upravičen zahtevati odškodnino za zamudo časa v zmislu okrožnice deželnega odbora pri spravni obravnavah ob delavnikih?

3. Ali je mogoče med triletno poslovno dobo posredovalnega urada izvoliti še tri do štiri ude, tako da bi imela vsaka podobčina po enega zaupnika? — Kako naj se to izvede in kam naj se naznani dodatna volitev, predno se izvrši?

4. Kdo plača pri brezvspešnem spravnem poskusu troške, potnine in zamudo časa udom posredovalnega urada, kakor tudi troške dostavnine? Ali naj jih plača dotični, ki je stvar ovadil, ali občina iz občinske blagajne, ali naj se za brezvspešne poravnave, — četudi so v zvezi z zamudo časa, — udom ničesar ne plača? In so li dolžni priti brezplačno?

5. Če se ni pri posredovalnem uradu dosegla sprava — ali je ovaditelj, ki je plačal troške potnine in za zamudo časa udom posredovalnega urada, upravičen zahtevati pri sodišču, ko vtemeljuje zahtevek tožbe, da mu krivim spoznani obdolženec povrne tudi troške, ki jih je imel pri posredovalnem uradu?

Pripetil se je namreč ta-le slučaj: Nek sodnik je — morda iz strankarske mržnje — zavrnil neko stranko, češ da naj gre in zahteva povračilo troškov od župana, če ne naj ga pa toži!

Menimo, da je imel ta uradnik gotov namen, s tem župana pri strankah očrniti, češ da se ni držal zakonov, ki jih prejkotne z ozirom na okrožnico deželnega odbora z dne 20. decembra 1912, št. 16.045, niti sam ne pozna. — Kdo je imel prav: Ali župan, ki je zahteval povračilo troškov od obdolženca, ali sodnik, ki je dal stranki tako navodilo?

Če je imel prav župan, kaj naj odgovori sodniku na taka izvajanja in žalitve?

6. Ali se more zahtevati pri posredovalnem uradu poravnava glede prevžitka v dajatvah izven denarja, če oče in sin ali mati itd. niso edini na podlagi izročilnega pisma in namerava eden ali drugi iskati zadoščenja pri sodišču?

Odgovori:

K 1. Po § 14. zakona z dne 27. septembra 1911, dež. zak. št. 45 o občinskih posredovalnih uradih se lahko naznani sporna zadeva bodisi ustno ali pa pismeno. — Če se naznani ustno, je naravno, da se mora stvar nekam zapisati; zato naj se napravi s stranko kratek zapisnik. — V uradne knjige se naznanila ali prošnje strank za posredovanje seveda ne smejo pisati.

K 2. Župan kot predsednik posredovalnega urada ima enake dolžnosti kot vsi drugi izvoljeni zaupniki, torej mu gredo tudi enake pravice. — Naravno je torej, da dobi ravno tako odškodnino po določeni tarifi, kot drugi zaupniki posredovalnega urada.

K 3. Nikake ovire ni, da bi se ne mogli med poslovno dobo izvoliti še novi člani posredovalnega urada, če je potreba z ozirom na razsežnost občine zato, da bodo v njem zastopane vse podobčine. — Ta dopolnilna volitev se izvrši lahko vsak čas. — Izvede jo občinski odbor po §§ 2. in 4. — in županstvo naznani izid po določbah § 7 navedene postave.

K 4. Glede troškov, ki jih morajo **stranke** trpeti, imata §§ 19. in 36. preje navedenega zakona popolnoma jasna določila. — Vse druge, tu nenaštete troške trpi občinski zaklad. — Glede pravice do povračila naj se ravna županstvo po dotični okrožnici deželnega odbora.

K 5. Z ozirom na slučaj, opisan pod to točko, pripomnimo, da bi bil po našem mnenju sodnik pač lahko na drug primernejši način pojasnil stranki stališče.

V bistvu je stvar ta, da ovaditelj ni dolžan plačati ničesar udom posredovalnega urada kot potnino in odškodnino za zamudo časa, kajti ti troški ne spadajo med one, ki jih navajata v predstoječi (4.) točki navedena §§., ampak zadenejo občino.

Iz tega pa sledi, da tudi obdolženec ni zavezan plačati dotičnih troškov, ampak bi jih morala trpeti občina, če sodnik ne razsodi drugače.

Povračilo troškov bi mogel zahtevati ovaditelj tedaj samo od občine.

Pač pa je sodnikova dolžnost, dajati strankam navodila tako, da ne izpodkopuje s tem ugleda županu. — Če se čuti župan žaljenega, naj išče zadoščenja — če ne drugače — potom nadzorstvene pritožbe pri višjem oblastvu.

K 6. V § 11. so naštetih sporni predmeti, o katerih se smejo sklepati poravnave pred posredovalnim uradom; med temi so tudi spori o vseh terjatvah, služnostih itd., forej vsi spori, ki bi sicer spadali pred civilno sodišče. — Zato je veljavna vsaka poravnava, ki jo

sklenejo pred posredovalnim uradom glede prevžitka otroci napram starišem ali nasprotno.

Opozarjamo še enkrat na tem mestu Vas in vsa druga županstva, da natančno preberó in prouče zakon sam, in pa temeljita pojasnila v 3. in 4., dalje v 20. št. „Občinske Uprave“ leta 1912.

63. Gospod I. Šk. v L. p., noe. D.

Vprašanje:

Kako se izterjava občinska naklada na pivo in žganje itd., če tej nakladi podvržene osebe nočejo z lepa plačati.

Odgovor:

Če je ta davščina postavno uvedena, in če pobiranje ni odkazano deželnemu dacarju, se izterjava naklada na pivo in žganje po določbah § 84. občinskega reda. — V to svrhu ima župan pravico izvršiti rubežen sam, oziroma po občinskih organih, (po občinskem slugi, redarju, a dr.). — Če bi bila taka rubežen brezvspešna vsled upora strank, naj se naprosi c. kr. okrajno glavarstvo, da izterja naklade s politično rubežnijo, stranke pa naj se naznanijo pristojnemu oblastvu, da jih zadene povrh še zaslužena kazen.

Predpogoj za prisilno izterjanje je seveda, da je bila naklada pravilno odmerjena in predpisana. Kako se to vrši, je obrazloženo v št. 5. „Obč. Upr.“ iz l. 1912 med vprašanji in odgovori pod št. 38.

64. Gospod J. M. v D. M. v P.

Vprašanje:

Trgovec z mešanim blagom je prosil pri občini, da se mu pusti obesiti na njegovo hišo izložbena omarica.

Prošnjo je vložil že pred 8 meseci, a še do danes ni dobil odgovora. — Izvedel pa je, da je bila prošnja odklonjena. — Pred 4 meseci jo je zopet ponovil, a še vedno ni dobil odgovora.

Kam se mu je obrniti, da dobi vsaj odgovor na svojo prošnjo?

Odgovor:

Dovoljenje v tem slučaju je potrebno le tam, kjer pride v poštev javni promet, v kolikor bi namreč trpela širokost ceste, ali pa kjer bi prišla dotična izložbena omarica čez določeno stavbno črto.

Torej sledi iz določbe 1. odstavka § 50. stavbnega reda z dne 25. oktobra 1875, dež. zak. št. 26, da v drugih slučajih, če stoji na pr. hiša, na katero se ima pritrčiti izložbena omarica, na lastnikovem svetu, ki ne pride v dotiko z javno cesto ali potjo, in sploh stoji zunaj stavbne črte, — dovoljenja niti treba ni.

V slučaju pa, da je potrebno dovoljenje v zmislu zadnjega odstavka navedenega paragrafa, a županstvo noče rešiti prošnje, naj se pritoži stranka na deželni odbor.

65. Županstvo v R.

Vprašanje:

Nekdo biva tu že čez 10 let. Zadnje čase pa je služil kot pomočnik 2 meseca v drugi občini. — Če bi torej prosil tu za domovinstvo, — ali zadostuje 2-mesečna odsotnost, da se njegova prošnja za sprejem v tukajšnjo občino odkloni?

Odgovor:

Le v tem slučaju, če je dotični zapustil občino pred potekom 10-letne dobe stalnega bivanja z namenom, da se stalno naseli v drugi občini, je smatrati bivanje kot pretrgano.

Če je pa že prebival v Vaši občini nepretrgoma 10 let, predno jo je zapustil za 2 meseca, potem je

domovinsko pravico že priposestvoval in mu sprejema v domovinsko zvezo ne bode te mogli odreči.

Kakor je razvideti iz okolnosti, da se je dotičnik iz druge občine vrnil nazaj, se je podal v drugo občino le po začasnem zaslužku in svojega bivanja ni pretrgal.

66. Mestno županstvo Radoljica.

Vprašanje:

V naši občini živita moški in ženska že več nego pol leta v divjem zakonu (konkubinatu). — On je mesarski pomočnik in pomaga od časa do časa pri raznih mesarjih; stalne službe nima. — Ona pa sploh nima nobene službe. Stanujeta skupno v eni sobi s 14-letno nečakinjo omenjenega mesarskega pomočnika. V tem divjem zakonu so se pokazale tudi že posledice. — Na pritožbo občanov je povabilo županstvo dotično žensko, ki je tukaj brez službe in sredstev, in ji ustno napovedalo, da ima tekom 8 dni to razmerje razdreti — s pretnjo, da se bo postopalo proti nji v slučaju, da tega ne stori, z ostrejšimi sredstvi.

Kaj naj stori županstvo, če bi imenovana sedanjega razmerja prostovoljno ne opustila? Ali je potreba sklepa občinskega odbora?

Odgovor:

Priporočati moramo predvsem in ponovno, da prečitata razpravo o izgoni pravici občin v 7. in 8. št. „Obč. Upr.“ l. 1912, (stran 55 in dalje). — Tam bode te našli dovolj pojasnila tudi za tu opisani slučaj.

Kakor smo že velikokrat povdarjali, je predpogoj za izgon, 1. da dotična oseba nima domovinstva v občini, 2. da je njeno življenje omadeževano, in sicer da je postalo omadeževano po pričetku bivanja v občini in da daje povod javnemu ogorčenju in zgranzanju vsled javnega pohujšanja; končno 3., da je nadležna dotična tuja oseba javni milodarnosti.

Če so v Vašem slučaju dani pogoji, navedeni tu v 2. točki, bode te sami najlažje presodili.

Postopati mora občinski odbor. Ta mora skleniti v seji, da se dotična oseba izžene iz občine na podlagi § 10. obč. reda. — Stranka se na to pisмено obvesti s poukom glede pritožbene pravice. — Pritožbe gredo na okrajno glavarstvo. — Če se ne pritoži, postane sklep pravomočen in izgon se potem lahko izvrši prisilnim potom.

67. Županstvo Št. V. (V.)

Vprašanje:

Na predlog odbornikov iz podobčine L., ki tvori svoj kataster, je sklenil občinski odbor, da se določijo nove katastralne meje v kat. občinah Št. V. in L., ki bi bile seveda v korist drugi, a v škodo prvi, ker bi se potem zmanjšala davčna moč podobčine oziroma davčne občine Št. V.

Županstvo prosi pojasnila, je-li tak sklep sploh izvršljiv in kako je postopati?

Večina občinskega odbora nima nič proti temu, da se preuredi katastralne meje, toda tako, da ne zgubi nobena podobčina svoje dosedanje davčne moči.

Odgovor:

Ta sklep je vsekako izvršljiv, vendar pa je uvaževati, da je taka ureditev združena s precejšnjimi troški, ker je potrebna delitev katastralnih map, preureditev zemljiške knjige, itd. — Določbe občinskega reda pri te vrste ureditvi mej (v občini sami) ne pridejo v poštev; končno odločbo v tej zadevi bo imelo finančno ministrstvo.

Postopanje bi bilo tako-le: Predvsem se obrnite na politično oblastvo, ali še bolje takoj na evidenčnega

geometra, ki Vam bo mogel že vnaprej približno povedati, s kolikimi troški bi bila zvezana preureditev katastralnih mej.

Če bodo davkoplačevalci potem še vedno vstrajali pri svoji zahtevi in morda pripravljeni trpeti tudi troške, potem boste morali vložiti s potrebnimi prilogami opremljeno prošnjo na c. kr. okrajno glavarstvo. — Ktere priloge so potrebne, boste izvedeli pri evidenčnem geometru.

Končno pripominjamo še, da bi občina po našem mnenju ne smela trpeti troškov, ker nameravana ureditev meja vsekako ni v interesu občine kot take.

Raznoterosti.

Lov krajevnih občin Jesenice, Kropa, Lesce, Leše, Ljubno, Mošnje, Ovšiče, Radovljica, Bled, Begunje, Predtrg in Bela peč, se bo v zgoraj označeni vrsti oddajal po dražbi 2. junija t. l. dopoldne od 9. ure dalje v uradnih prostorih c. kr. okr. glavarstva v Radovljici v zakup za čas od 1. julija 1913 pa do 30. junija 1918. — Pogoje lahko vsak pregleda pravtam ob navadnih uradnih urah.

Avstro-ogrsko prebivalstvo po stanovih. Zadnje ljudsko štetje dokazuje, da v naši monarhiji še vedno prevladuje kmečki stan; dve petini vsega prebivalstva se preživlja s kmetijstvom in gozdarstvom. V poljedelstvu, vrtnarstvu, ribarstvu in gozdarstvu je zaposlenih 30,100.000 oseb, v industriji pa 8,410.000;

dalje: v trgovini, prometu in zavarovalništvu 3,316.000, v rudarstvu in fužinarstvu 742.500, stavbni obrti 940.000 in v domačem gospodarstvu 1,138.500 oseb. Uradnikov, učiteljev, duhovnikov in umirovljencev je 3,060.000, brez poklica 1,249.000 oseb. Prizadevanje industrijskih krogov, da bi Avstrijo preosnovali v industrijsko državo, se potemtakem niti oddaleč ni uresničilo. Kmetijstvu se je sicer zadalo globokih ran, toda kakor vidimo, še ni vse izgubljeno.

Nemški Schulverein je imel leta 1912 vseh dohodkov 1,400.000 kron, a leto prej 1,165.000 kron, torej so poskočili v minulem letu dohodki nemškemu Schulvereinu za lepo vsoto 235.000 kron. — Slovenci, spominjajte se ob vsaki priliki naše prepotrebne „Slovenske Straže“!

Občinski in posojilniški tajnik in organist

vešč slovenskega, nemškega in hrvaškega jezika, v vseh občinskih, zadružnih, društvenih in zemljiško-knjižnih zadevah dovršeno praktičen, z višjo glasbeno naobrazbo, službujoč nad 18 let na večjih krajih, zanesljiv, trezen in strogo rednega življenja

želi premeniti službo

takoj ali v doglednem času na Slovensko. Pojasnila pri „Občinski Upravi“. 3-5

Kranjska deželna banka v Ljubljani

v deželnem dvorcu — vhod v Gosposki ulici 2.

Obrestuje hranilne vloge po

$4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka. Obresti se pripisujejo glavnici polletno. Vloge v tekočem giro-računu in na blagajniške liste po najugodnejših pogojih.

Daje komunalna posojila

občinam, okrajnim in šolskim odborom ter zdravstvenim zastopom, v

$4\frac{1}{2}\%$

komunalnih zadolžnicah.

Hipotekarna posojila

v zastavnih listih po

$4\frac{1}{2}\%$.

Eskomptuje menice denarnih zavodov in daje lombardna posojila. Prodaja lastne pupilarno-varne komunalne zadolžnice in zastavne liste.

Banka je pupilarno varen zavod ter jamči zanjo dežela Kranjska.

Uradne ure za stranke vsak delavnik od pol 9. ure dopoldne do 1. ure popoldne.